

LLENGUATGE D'ESPECIALITAT INFORMÀTIC. RECOMANACIONS D'ÚS

INTRODUCCIÓ

Aquest document recull una sèrie de recomanacions, derivades d'uns principis generals que s'enuncien en el títol de cada apartat, que pretenen orientar els lectors en l'ús del llenguatge d'especialitat informàtic. El document l'han elaborat els tècnics lingüístics de la secció d'Assessorament de l'Àrea de Promoció i Normalització Lingüística (APNL) de la UPV. Podeu trobar més informació sobre aquest llenguatge d'especialitat en els enllaços següents: http://www.termcat.cat/productes/documents/loc_inf.pdf (*criteris per a la localització de productes informàtics, del Termcat*) i http://www.softcatala.org/wiki/Rebost:Guia_d%27estil_de_Softcatal%C3%A0 (*Guia d'estil de Softcatalà*); aquestes són dues de les referències a partir de les quals s'ha elaborat aquest text, i podeu consultar-les en línia gratuïtament.

A. ESTIL: CLAREDAT I CONCISIÓ

1. Els documents de caràcter tècnic, com és el cas dels corresponents a un llenguatge d'especialitat informàtic, han de ser **clars i explícits**; per això s'ha d'evitar el llenguatge telegràfic (que elimina preposicions, articles i connectors, o fins i tot formes verbals, que resulten necessaris per a la comprensió del document).

No: *Canviar característiques base dades?*

Sí: *Voleu canviar les característiques de la base de dades?*

No: *Error obrint fitxer.*

Sí: *S'ha produït un error en obrir el fitxer.*

No: *Esborrar dades camp, no modificar configuració.*

Sí: *Eborra les dades del camp però no en modifiques la configuració.*

2. Per la mateixa raó, cal construir les frases de manera senzilla i lògica: subjecte + verb + complement.

No: *Inserir només es pot fer en mode edició.*

Sí: *Només es pot inserir en mode edició.*

3. És preferible expressar les accions verbals a través de verbs, i no a través de nominalitzacions (substantius).

No: *Supressió de dades efectuada.*

Sí: *S'han suprimit les dades.*

B. REFERÈNCIES PERSONALS: FUNCIONALITAT, FORMALITAT, IGUALITARISME

4. Per al diàleg amb l'ordinador es recomana l'ús de les formes verbals i nominals que s'exposa a continuació:

- a. **Ordres, botons i opcions:** es recomana utilitzar l'imperatiu verbal en aquest casos. En els missatges que el programa adreça als usuaris cal usar la segona persona del plural. Això respon a la preferència pel tractament de vós que és pròpia del llenguatge administratiu. Cal tenir en compte, però, que quan el text faça referència a una sola persona, encara que usem la 2a persona del plural, la concordança dels adjectius qualificatius s'ha de fer en singular:

No: *Estàs segur que vols eixir del programa?*

Sí: *Esteu segur [no segurs] que voleu eixir del programa?*

Quan són els usuaris els qui s'adrecen al programa, en canvi, s'usa la 2a persona del singular:

No: *Esborrar els arxius seleccionats.*

Sí: *Eborra els arxius seleccionats.*

- b. **Menús, pestanyes o títols de finestres:** l'ús dels substantius es reserva per a les etiquetes dels menús, de les pestanyes i per als títols de les diverses finestres que s'obrin.
- c. **Missatges i explicacions:** s'han d'estructurar com a frases, amb la primera lletra en majúscula, amb punt al final i en la tercera persona del singular.

No: *fitxer no compatible amb programa*

Sí: *Aquest fitxer no és compatible amb el programa.*

5. Cal aplicar recursos lingüístics per evitar el sexisme en el llenguatge.

No: *l'usuari*

Sí: *la persona usuària*

No: *Identifiqueu-vos com a professor/alumne*

Sí: *Identifiqueu-vos com a membre del professorat / de l'alumnat*

C. CONVENCIONS GRÀFIQUES: ORDRE I LLEGIBILITAT

6. És molt important puntuar bé els textos. La puntuació ha d'orientar el lector per a interpretar correctament el text i desfer possibles ambigüitats. En general, es valora positivament fer ús de signes com ara el punt i coma, els guions llargs o els parèntesis, en lloc de limitar-se a l'ús exclusiu de la coma i el punt.

No: *Per a presentar el text amb un efecte especial, com ara un fons intermitent, uns reflexos, una filera de formigues que poden ser negres o roges, etc., cal que desplegueu el menú Format i feu clic en Tipus de lletra, i en la finestra que s'obrirà llavors, cal que seleccioneu la pestanya Efectes del text.*

Sí: *Per a presentar el text amb un efecte especial (com ara un fons intermitent, uns reflexos, una filera de formigues –que poden ser negres o roges–, un espurneig, etc.), cal que desplegueu el menú Format i feu clic en Tipus de lletra; en la finestra que s'obrirà llavors, cal que seleccioneu la pestanya Efectes del text.*

7. Com a norma general, cal escriure els textos amb lletra minúscula redona, que és el tipus de lletra no marcat. Cal reservar els tipus de lletra marcats (majúscules, negreta, cursiva, subratllat) per a usos especials. Eviteu, doncs, l'ús innecessari de majúscules, habitual en altres llengües com l'anglès.

No: *Definició de la Base de Dades*

Sí: *Definició de la base de dades*

Noteu, però, que *Internet* s'escriu sempre amb majúscula inicial.

8. En el llenguatge d'especialitat informàtic, les sigles solen mantenir-se en la forma anglesa, però quan n'hi ha una forma valenciana fixada, cal fer servir aquesta forma (per exemple: XDSI 'xarxa digital de serveis integrats' per comptes de l'anglesa ISDN). Si no són àmpliament conegudes, convé consignar la denominació completa de les abreviatures o sigles que apareguen per primera vegada en un text. Exemple: *a/e: adreça electrònica*.

9. Els nombres ordinals s'abreuen amb el número i l'última lletra del nom, sense punt al final.

No: *1º, 1ª; 1er, 1ra; 1r., 1a.*

Sí: *1r, 1a*

I també són correctes: *2n, 2a; 3r, 3a; 4t, 4a; 5è, 5a; 6è, 6a, etc.*

10. Els dies de la setmana i els mesos s'abreuen així:

dilluns: dl.

divendres: dv.

febrer: feb.

dimarts: dt.

dissabte: ds.

març: març

dimecres: dc.

diumenge: dg.

abril: abr.

dijous: dj.

gener: gen.

maig: maig

juny: juny

setembre: set.

desembre: des.

juliol: jul.

octubre: oct.

agost: ag.

novembre: nov.

Veiem, per tant, que els mesos de nom monosil·làbic (*març, maig i juny*) no s'abreugen en valencià.

11. Per a les dates, se separa el dia del mes i el mes de l'any per mitjà de la proposició *de*, que pren la forma *d'* davant els mesos d'abril, agost i octubre, que comencen per vocal: *15 de maig de 2009, 1 d'octubre de 2010*. Si per raons tècniques no es pot fer aquesta distinció entre *de* i *d'*, es pot utilitzar la barra inclinada com a separador: *15/maig/2009, 1/octubre/2010*.

D. CORRECCIÓ GRAMATICAL

12. No s'ha d'abusar de les construccions en passiva. Tingueu en compte, a més, que en molts casos l'ordre de paraules canvia segons que l'oració estiga redactada en passiva o no.

No: *La definició de la tecla ha sigut enregistrada.*

Sí: *S'ha enregistrat la definició de la tecla.*

13. Tampoc no s'ha d'abusar del gerundi, que és incorrecte en molts casos. Els errors més freqüents en aquest terreny són el gerundi que indica posterioritat i el que té valor d'adjectiu.

No: *Ara s'instal·larà el programa, reinicialitzant-se l'ordinador a continuació.*
[Gerundi de posterioritat, incorrecte]

Sí: *Ara s'instal·larà el programa, i a continuació es reinicialitzarà l'ordinador.*

No: *S'obrirà una finestra contenint el menú de l'ajuda.* [Gerundi amb valor d'adjectiu, incorrecte]

Sí: *S'obrirà una finestra que conté el menú de l'ajuda.*

14. Cal evitar l'ús de l'infinitiu amb valor d'imperatiu.

No: *Atenció! Tancar tots els programes abans de continuar.*

Sí: *Atenció! Tanqueu tots els programes abans de continuar.*

15. També cal evitar l'ús del futur amb valor d'imperatiu i per a accions no estrictament futures.

No: *La primera entrada serà...*

Sí: *La primera entrada ha de ser...*

16. No s'ha de fer ús dels possessius quan siguen redundants o innecessaris.

No: *Obriu el vostre fitxer a la vostra pantalla.*

Sí: *Obriu el fitxer a la pantalla.*

17. Recordeu que en valencià generalment l'adjectiu es posposa al substantiu.

No: *Seguiu els següents passos.*

Sí: *Seguiu els passos següents.*

18. En comptes d'usar la construcció *com+infinitiu*, cal usar *com + verb conjugat*.

No: *Com penjar un arxiu en la pàgina.*

Sí: *Com es penja un arxiu en la pàgina.*

19. Cal distingir *sí* (amb accent gràfic), que expressa afirmació, de *si* (sense accent gràfic), que expressa un valor condicional.

No: *Voleu continuar? Si / No*

Sí: *Voleu continuar? Sí / No*

E. CORRECCIÓ LÈXICA

20. Cal usar l'equivalent en valencià (o en castellà, en els textos escrits en aquest idioma) dels estrangerismes que resulten innecessaris perquè la nostra llengua disposa de formes alternatives. Per tant, cal que conegueu i utilitzeu la terminologia informàtica adequada en valencià (una eina ben útil en aquest sentit és la base de dades Cercaterm, que es pot consultar en línia gratuïtament: <http://www.termcat.cat/>; noteu que és possible, i pot ser convenient, restringir-hi la cerca al camp "Electrònica. Informàtica. Telecomunicacions").

No: *on-line*

Sí: *en línia o connectat*

No: *hardware*

Sí: *maquinari*

No: *software*

Sí: *programari*

21. Cal procurar la coherència en l'ús del lèxic:

- a. A l'hora de triar entre unitats igualment possibles de la mateixa classe gramatical de paraules: per exemple, si s'ha optat per usar el mot *precedent* en un punt d'un document, cal triar *següent* en aquest mateix context, i no *posterior*, que forma parella amb *anterior*. Altres parells lèxics semblants són *origen/destinació*, *partida/arribada*, *iniciar/finalitzar*, *activar/desactivar*, etc.
- b. A l'hora de triar entre unitats relacionades però pertanyents a distintes classes gramaticals de paraules: per exemple, si s'ha optat per usar el mot *tancar*, caldrà triar *obrir* en el mateix context, i no *obertura*, que formaria parella amb *tancament*. Altres casos semblants: *crear* i *creació*; *eixir* i *eixida*, etc.

22. En la documentació es recomana incloure les paraules estrangeres d'ús molt implantat al costat de les formes valencianes corresponents, la primera vegada que aquestes apareguen; en aquest cas, l'estrangerisme es col·locarà entre parèntesis i en cursiva. Per exemple: "El cercausuaris (*finger*) és una eina que..." Després d'aquesta primera menció, cal usar només les formes valencianes. En canvi, quan el terme en qüestió apareix dins d'un programa, cal optar exclusivament per la forma valenciana, ja des de la primera menció.

23. L'article ha de precedir el nom dels programes (en canvi, no es diu *l'Internet* o *la Internet*, sinó simplement *Internet*).

No: *Per a obrir aquest document, si utilitzeu Windows, podeu fer servir Word.*

Sí: *Per a obrir aquest document, si utilitzeu el Windows, podeu fer servir el Word.*

24. En el context informàtic, fem servir *eina*, no *ferramenta* (és més adequat reservar *ferramenta* per als instruments de ferro o d'acer).

No: *Aquest programa constitueix una ferramenta informàtica ben potent.*

Sí: *Aquest programa constitueix una eina informàtica ben potent.*

25. El prefix *e-* de l'anglès es tradueix sempre per l'adjectiu *electrònic* posposat al substantiu que corresponga en cada cas.

No: *e-mail, e-learning, e-commerce*

Sí: *correu electrònic, aprenentatge electrònic, comerç electrònic*

26. Els missatges de l'ordinador a la persona usuària no han de contenir expressions de disculpa (per tant, quan en anglès apareix la paraula *sorry* en aquesta mena de contextos, no es tradueix per cap expressió equivalent en valencià: simplement s'elimina).

No: *Em sap greu, no s'ha pogut trobar el fitxer.*

Sí: *No s'ha pogut trobar el fitxer.*

27. Com a equivalent de l'expressió anglesa *to be about to*, en valencià usarem la construcció *ara+futur*, i no *estar a punt de*.

No: *L'aplicació està a punt d'instal·lar-se.* (Calc de l'anglès *The application is about to be installed.*)

Sí: *Ara s'instal·larà l'aplicació.*

28. Cal parar atenció a no usar, per influència de l'anglès, el verb *necessitar* (anglès *need*) quan el sentit que s'hi vol expressar no és realment de necessitat, sinó més aviat d'obligació; en aquest context en valencià usarem el verb *caldre*.

No: *Ara necessiteu reinicialitzar l'ordinador.* (Calc de l'anglès *You need to restart the computer now.*)

Sí: *Ara cal que reinicialitzeu l'ordinador.* O bé en forma impersonal: *Ara cal reinicialitzar l'ordinador.*

29. L'expressió anglesa *An error has occurred* no es tradueix com *Ha ocorregut un error*, sinó així: *S'ha produït un error*.